

Súd:	Najvyšší súd SR
Spisová značka:	1Obdo/67/2023
Identifikačné číslo spisu:	8116205687
Dátum vydania rozhodnutia:	29.01.2025
Meno a priezvisko:	JUDr. Erika Čanádyová
Funkcia:	sudca
ECLI:	ECLI:SK:NSSR:2025:8116205687.1

UZNESENIE

Najvyšší súd Slovenskej republiky v senáte zloženom z predsedníčky senátu JUDr. Eriky Čanádyovej a členiek senátu JUDr. Jany Hullovej a JUDr. Miroslavy Janečkovej, v spore žalobcu Ing. Ľubomíra Priščáka, Mánesovo nám. 3, Bratislava, IČO: 32 935 285, zastúpeného obchodnou spoločnosťou Peter Farkaš, advokátska kancelária, spol. s r.o., Puškinova 16, Prešov, IČO: 36 855 928, proti žalovanej obchodnej spoločnosti ALZ, s.r.o., Východná 19C, Prešov, IČO: 36 461 806, zastúpenej obchodnou spoločnosťou KRION Partners, s.r.o., Palisády 50, Bratislava, IČO: 36 858 611 a obchodnou spoločnosťou JANÍČEK LEGAL s.r.o., Kominárska 2,4, Bratislava, IČO: 52 961 249, o uplatnenie práv zo zodpovednosti za vady predanej veci, o dovolaní žalovaného proti rozsudku Krajského súdu v Prešove z 13. decembra 2022, č. k. 3Cob/31/2022-397 v časti výroku o nároku na náhradu trov konania, takto

rozhodol:

Najvyšší súd Slovenskej republiky rozsudok Krajského súdu v Prešove z 13. decembra 2022, č. k. 3Cob/31/2022-397 v časti výroku o nároku na náhradu trov konania z r u š u j e a vec mu v tejto časti v r a c i a na ďalšie konanie.

Odôvodnenie

1. Krajský súd v Prešove (ďalej aj „odvolací súd“) rozsudkom z 13. decembra 2022, č. k. 3Cob/31/2022-397 v zmysle ustanovenia § 388 CSP zmenil rozsudok Okresného súdu Prešov (ďalej aj „súd prvej inštancie“) z 21. novembra 2019, č. k. 21Cb/56/2016-189 tak, že žalobu zamietol a zároveň podľa § 257 CSP sporovým stranám nepriznal nárok na náhradu trov konania. Rozhodol tak po zrušení svojho predošlého rozsudku z 24. septembra 2020, č. k. 3Cob/46/2020-268, ktorým rozsudok súdu prvej inštancie pôvodne potvrdil a žalobcovi priznal proti žalovanej nárok na náhradu trov odvolacieho konania.

2. V odôvodnení svojho rozhodnutia o nároku na náhradu trov konania odvolací súd citoval znenie § 396 ods. 2 CSP, podľa ktorého ak odvolací súd zmení rozhodnutie, rozhodne aj o nároku na náhradu trov konania na súde prvej inštancie, pričom uviedol, že nakoľko privodil zmeňujúce rozhodnutie vo vzťahu k rozhodnutiu súdu prvej inštancie, mal povinnosť rozhodnúť aj o nároku na náhradu trov celého konania. Porovnávajúc to, čo žalobca žalobou uplatňoval a výsledok konania, odvolací súd skonštatoval, že

úspešným bola v konaní žalovaná. Žalobcov neúspech s uplatňovanou žalobou súvisel s tým, že žalovaná mu po predchádzajúcom rozhodnutí odvolacieho súdu žalovanú pohľadávku plnila. Žalobca na toto plnenie nereagoval procesným úkonom, ktorým by nežiadal súd už rozhodovať o podanej žalobe. Žalovaná strana podľa predchádzajúcich záverov vyplývajúcich z aplikácie ustanovenia § 255 ods. 1 CSP má právo na náhradu trov konania (na základe zásady úspechu v konaní). Z ustanovenia § 257 CSP však vyplýva moderačné oprávnenie súdu, podľa ktorého výnimočne súd neprizná náhradu trov konania, ak existujú dôvody hodné osobitného zreteľa. Odvolací súd v predmetnej veci vychádzal z toho, že toto ustanovenie nie je možné interpretovať tak, že je aplikovateľné kedykoľvek a bez zreteľa na základné zásady rozhodovania o trovách konania. Uviedol, že aj keď procesný výsledok predmetného konania by v zmysle ustanovenia § 255 ods. 1 CSP zakladal nárok na náhradu trov konania žalovanej strane, skutočnosti preukázané v konaní mal na zreteľ ako dôvody hodné osobitného zreteľa, ktoré pri aplikácii ustanovenia § 257 CSP výnimočne viedli k nepriznaniu náhrady trov ani žalovanej, ktorá by inak nárok na náhradu trov konania podľa zásad úspechu mala. Žalobcovi nárok na náhradu trov konania ako neúspešnému v konaní nemohol byť priznaný (§ 255 ods. 1 CSP).

3. Proti výroku odvolacieho súdu o nároku na náhradu trov konania podala dovolanie žalovaná (ďalej aj „dovolatelka“) navrhujúc, aby dovolací súd rozsudok odvolacieho súdu v dovolaní napadnutej časti zrušil a vec vrátil odvolaciemu súdu na ďalšie konanie. Prípustnosť dovolania vyvodzovala z ustanovení § 420 písm. f) a § 421 ods. 1 písm. a) CSP.

4. Dovolanie v časti týkajúcej sa dovolacieho dôvodu podľa § 420 písm. f) CSP odôvodnila tým, že odvolací súd

a) jej neumožnil vyjadriť sa k zamýšľanej aplikácii ustanovenia § 257 CSP,

b) sa nevyjadril v napadnutom rozsudku k povinnosti uloženej dovolacím súdom vysporiadať sa s konštatáciou súdu prvej inštancie, že „žalobca neplatne odstúpil od zmluvy“, vychádzajúc z obsahu „Žiadosti o výmenu automobilu“ z 8. júna 2015 a v nej subsumovanej odkladacej podmienky,

c) výrokom o nároku na náhradu trov konania nezmenil výrok rozsudku súdu prvej inštancie o náhrade trov konania pred súdom prvej inštancie, a zároveň nerozhodol o náhrade trov dovolacieho konania, hoci mu to uložil dovolací súd.

5. Dovolatelka nesúhlasila s aplikáciou ustanovenia § 257 CSP, čo však v konaní pred odvolacím súdom v dôsledku jeho nesprávneho postupu nemohla namietat. V tejto súvislosti poukázala na nálezy Ústavného súdu Slovenskej republiky (ďalej aj „ÚS SR“) vo veciach sp. zn. I. ÚS 153/2018 a I. ÚS 168/2018, II. ÚS 225/2020, I. ÚS 387/2019 a uznesenie dovolacieho súdu vo veci sp. zn. 5Sžik/5/2019. Taktiež poukázala na záver Ústavného súdu ČR v plenárnom náleze sp. zn. PL. ÚS 46/13.

6. K špecifikácii dovolacieho dôvodu podľa § 421 ods. 1 písm. a) CSP dovolateľka uviedla, že odvolací súd sa odklonil od ustálenej rozhodovacej praxe dovolacieho súdu, nakoľko jej neumožnil vyjadriť sa k zamýšľanému využitiu ustanovenia § 257 CSP, samotnú aplikáciu tohto ustanovenia zdôvodnil okolnosťami, ktoré boli rozhodujúce v konaní vo veci samej, hoci sám odvolací súd skonštatoval, že práve žalobca zmaril preskúmanie odvolania žalovanej, a zároveň neposúdil, prečo sa má ustanovenie § 257 CSP vzťahovať na všetky trovy konania, a nie iba na ich časť, pričom nerozhodol samostatným výrokom o trovách dovolacieho konania.

7. Dovolatelka skonštatovala, že z rozsudku odvolacieho súdu vyplýva, že odvolací súd uznal, že žalobca svoj neúspech v konaní zavinil procesnou pasivitou a napriek tomu voči žalovanej aplikoval ustanovenie § 257 CSP, pričom za dôvod hodný osobitného zreteľa považoval plnenie žalovanej na základe právoplatného prvého rozsudku odvolacieho súdu (dôvod na prospech žalovanej) a okolnosti tvoriace meritum veci, čo podľa ustálenej rozhodovacej praxe dovolacieho súdu nie sú prípustné dôvody hodné osobitného zreteľa na účely aplikácie ustanovenia § 257 CSP. Taktiež namietala, že odvolací súd nediferencoval jej úspech podľa jednotlivých stupňov súdnej sústavy. Odvolací súd sa teda podľa názoru dovolateľky odklonil od ustálenej rozhodovacej praxe dovolacieho súdu nesprávnou interpretáciou ustanovenia § 257 CSP, ktorý použil napriek tomu, že konštatoval, že procesná pasivita žalobcu viedla k zamietnutiu žaloby. Okrem toho, ak odvolací súd tvrdil, že žalobca mal po zrušujúcom uznesení dovolacieho súdu vziať žalobu späť, nie je zjavné, z čoho usúdil, že žalovaná by so späťvzatím žaloby súhlasila. Dovolatelka - žalovaná zároveň v dovolaní dovolaciemu súdu oznámila, že by so späťvzatím žaloby nesúhlasila, na základe čoho by odvolací súd musel o podanom odvolaní riadne rozhodnúť. Odvolací súd mal teda vo svojom (druhom) rozsudku posudzovať postoj žalobcu aj po zrušujúcom uznesení dovolacieho súdu, a či sa aspoň pokúsil vrátiť plnenie, ktoré prijal od žalovanej, a to osobitne za

situácie, keď žalovaná v konaní pred odvolacím súdom namietala bezdôvodné obohatenie žalobcu a vyjadrovala svoju pripravenosť vrátiť žalobcovi prijaté plnenie - motorové vozidlo.

8. Podľa dovolateľky odvolací súd nesprávne právne interpretoval ustanovenie § 257 CSP aj v tom, že jeho aplikáciu odôvodnil meritórnym posúdením veci, ako aj tým, že žalovaná plnila na základe právoplatného rozsudku odvolacieho súdu, čo nespadá medzi dôvody hodné osobitného zreteľa, a súčasne je okolnosťou, ktorá bola na jej prospech. Za dôvody hodné osobitného zreteľa v zmysle ustanovenia § 257 CSP nemožno považovať výsledok hmotnoprávneho posúdenia veci (keďže žaloba sa zamietla), navyše, ak sa k nemu žalovaná nemala možnosť vyjadriť pred samotným rozhodnutím súdu.

9. Dovolaťka mala za to, že odvolací súd sa rozhodnutím o náhrade trov konania snažil obísť situáciu, keď musel pre nevrátenie plnenia žalovanej pre pasivitu žalobcu žalobu zamietnuť. Takýto postup sa však prieči zmyslu a účelu ustanovenia § 257 CSP. Ak bol žalobca presvedčený o dôvodnosti žaloby, mal vrátiť plnenie žalovanej, žalovaná by mu vrátila motorové vozidlo (pripravenosť žalovaná vyjadrila vo vyjadrení z 9. januára 2022), a odvolací súd by mohol riadne rozhodnúť o odvolaní, čo však nemohol pre pasivitu žalobcu.

10. Taktiež dovolateľka poukázala na to, že odvolací súd neuviedol, prečo ustanovenie § 257 CSP neaplikoval voči nej iba v časti (napríklad v rozsahu 50%) a rovnako neuviedol, prečo aplikoval predmetné ustanovenie v rozsahu všetkých stupňov súdnej sústavy. Žalovaná dôvodne uplatnila svoje právo na súdnu ochranu v dovolacom konaní, na základe čoho jej vznikli náklady s tým spojené, ktoré nemá doteraz uhradené. Tiež jej vznikli náklady spojené s pojednávaním pred odvolacím súdom, na ktorom odvolací súd žalobu žalobcu zamietol, pričom odvolací súd mu nepriznal náhradu trov konania, a to napriek tomu, že procesná pasivita žalobcu spočívajúca v nevrátení plnenia žalovanej zabránila tomu, aby odvolanie žalovaného voči prvému rozsudku mohlo byť riadne preskúmané. Týmto sa odvolací súd podľa tvrdenia dovolateľky odklonil od uznesenia Ústavného súdu Slovenskej republiky z 19. novembra 2019 vo veci sp. zn. I. ÚS 453/2019.

11. Na záver dovolateľka uviedla, že správnym vyriešením vymedzených otázok bolo, že dôvodom hodným osobitného zreteľa nie je procesná pasivita strany konania po zrušujúcom uznesení odvolacieho súdu, v prospech ktorej súd rozhoduje na základe ustanovenia § 257 CSP, ani eventuálny výsledok meritórného posúdenia žaloby, ktorý súd uvedie do odôvodnenia k rozhodnutiu o náhrade trov konania, osobitne za stavu, ak sa druhá strana nemá možnosť k takémuto právnomu posúdeniu vyjadriť pred rozhodnutím súdu, a ak protistrana nevrátením plnenia po kasačnom uznesení odvolacieho súdu zabránila riadnemu meritórnemu posúdeniu veci a odvolania protistrany, teda spôsobila zamietnutie žaloby, a zároveň súd má povinnosť aplikovať ustanovenie § 257 CSP aj vo forme čiastočnej náhrady trov konania, ak to odôvodňujú okolnosti prípadu.

12. K dovolaniu podal včas vyjadrenie žalobca, v ktorom navrhol dovolanie podľa § 447 odmietnuť, prípadne ako nedôvodné zamietnuť.

13. Najvyšší súd Slovenskej republiky (ďalej aj „dovolací súd“ alebo „NS SR“) ako súd dovolací (§ 35 CSP) po zistení, že dovolanie bolo podané včas, na to oprávnenou osobou, v ktorej neprospech bolo napadnuté rozhodnutie vydané (§ 424 CSP), zastúpenou v súlade so zákonom (429 ods. 1 CSP), bez nariadenia pojednávania (§ 443 CSP a contrario) pred samotným vecným prejednaním dovolania najskôr skúmal, či dovolanie je procesne prípustné.

14. Podľa ustanovenia § 419 CSP, proti rozhodnutiu odvolacieho súdu je prípustné dovolanie, ak to zákon pripúšťa.

15. Podľa ustanovenia § 420 písm. f) CSP, dovolanie je prípustné proti každému rozhodnutiu odvolacieho súdu vo veci samej alebo ktorým sa konanie končí, ak súd nesprávnym procesným postupom znemožnil strane, aby uskutočňovala jej patriace procesné práva v takej miere, že došlo k porušeniu práva na spravodlivý proces.

16. Úspešné uplatnenie dovolania je vždy nevyhnutne podmienené primárnym záverom dovolacieho súdu o prípustnosti dovolania a až následným sekundárnym záverom týkajúcim sa jeho dôvodnosti. Z vyššie citovaných zákonných ustanovení upravujúcich otázku prípustnosti dovolania je zrejmé, že na to, aby sa dovolací súd mohol zaoberať vecným prejednaním dovolania, musia byť splnené podmienky prípustnosti dovolania vyplývajúce z ust. § 420 alebo § 421 CSP a tiež podmienky dovolacieho konania, t. j. aby (okrem iného) dovolanie bolo odôvodnené dovolacími dôvodmi, aby išlo o prípustné dovolacie dôvody a aby tieto dôvody boli vymedzené spôsobom uvedeným v ust. § 431 až § 435 CSP.

17. Podľa § 382 CSP, ak má odvolací súd za to, že sa na vec vzťahuje ustanovenie všeobecne

záväzného právneho predpisu, ktoré pri doterajšom rozhodovaní veci nebolo použité a je pre rozhodnutie veci rozhodujúce, vyzve strany, aby sa k možnému použitiu tohto ustanovenia vyjadrili.

18. Podľa stabilizovanej judikatúry ústavného súdu do obsahu základného práva na súdnu ochranu patrí aj právo každého na to, aby sa v jeho veci rozhodovalo podľa relevantnej právnej normy, ktorá môže mať základ v právnom poriadku Slovenskej republiky alebo v takých medzinárodných zmluvách, ktoré Slovenská republika ratifikovala a boli vyhlásené spôsobom, ktorý predpisuje zákon. Súčasne má každý právo na to, aby sa v jeho veci vykonal ústavne súladný výklad aplikovanej právnej normy. Z toho vyplýva, že k reálnemu poskytnutiu súdnej ochrany dôjde len vtedy, ak sa na zistený stav veci použije ústavne konformným spôsobom interpretovaná platná a účinná právna norma (napr. IV. ÚS 77/02). Výklad a aplikácia zákonných predpisov zo strany všeobecných súdov musí byť preto v súlade s účelom základného práva na súdnu ochranu, ktorým je poskytnutie materiálnej ochrany zákonnosti tak, aby bola zabezpečená spravodlivá ochrana práv a oprávnených záujmov účastníkov konania. Aplikáciu a výkladom týchto ustanovení nemožno obmedziť toto základné právo v rozpore s jeho podstatou a zmyslom (II. ÚS 291/2021).

19. Reálne uplatnenie základného práva na súdnu ochranu predpokladá, že účastníkom súdneho konania sa súdna ochrana poskytne v zákonom predpokladanej kvalite, pričom výklad a používanie príslušných zákonných ustanovení musí v celom rozsahu rešpektovať uvedené základné právo účastníkov garantované v Čl. 46 ods. 1 ústavy (IV. ÚS 77/02, IV. ÚS 214/04, II. ÚS 249/2011, IV. ÚS 295/2012).

20. Pod porušením práva na spravodlivý proces v zmysle ustanovenia 420 písm. f) CSP treba rozumieť nesprávny procesný postup súdu, spočívajúci predovšetkým v zjavnom porušení procesných ustanovení, ktoré sa vymyká nielen zákonnému, ale aj ústavnému procesnoprávnemu rámcu, a ktoré tak zároveň znamená aj porušenie procesných práv garantovaných Ústavou SR. Ide napr. o právo na verejné prejednanie sporu za prítomnosti strán sporu, právo vyjadriť sa ku všetkým vykonaným dôkazom, právo na zastúpenie zvoleným zástupcom, právo na riadne odôvodnenie rozhodnutia, na predvídateľnosť rozhodnutia, na zachovanie rovnosti strán v konaní, na relevantné konanie súdu spojené so zákazom svojvoľného postupu a so zákazom denegatio iustitiae, teda odmietnutia spravodlivosti (obdobne napr. uznesenie dovolacieho súdu 30. augusta 2018, sp. zn. 2Cdo/141/2017). Medzi tieto práva nepatrí právo strany sporu na to, aby súd akceptoval jej procesné návrhy, aby súd rozhodol v súlade s predstavami strany sporu, alebo aby súd odôvodnil svoje rozhodnutie podľa predstáv strany sporu. Pre prípustnosť dovolania v zmysle ustanovenia § 420 písm. f) CSP musí intenzita zásahu do procesných práv strany sporu v dôsledku nesprávneho procesného postupu súdu dosahovať mieru porušenia práva na spravodlivý proces.

21. Rozhodnutím dovolacieho súdu z 29. septembra 2021 vo veci sp. zn. 1VObo/2/2021 Veľký senát skonštatoval, že predmetom dovolacieho prieskumu pre vady zmätočnosti je aj konečné rozhodnutie o trovách konania. V danom prípade dovolateľka v podanom dovolaní namietala rozhodnutie o nároku na náhradu trov konania, ktorým sa konanie v tejto otázke nároku končí, a teda ho možno podľa § 420 CSP považovať za rozhodnutie preskúmateľné v dovolacom konaní z dôvodov zmätočnosti ako rozhodnutie, ktorým sa konanie končí (porovnaj aj uznesenie ÚS SR z 27. apríla 2021, sp. zn. IV. ÚS 230/2021).

22. Z obsahu spisu dovolací súd zistil, že odvolací súd pred vydaním napadnutého rozhodnutia strany sporu vrátane žalovanej postupom podľa § 382 CSP neupozornil na možnú aplikáciu § 257 CSP pri rozhodovaní o náhrade trov konania.

23. Zmätočnosť rozhodnutia odvolacieho súdu z dôvodov podľa § 420 písm. f) CSP zahŕňa procesné pochybenie odvolacieho súdu. V konaní bolo preukázané, že odvolací súd porušil procesný postup (§ 382 CSP), keď rozhodoval o náhrade trov konania (všetkých inštancií - prvej, odvolacej, dovolacej) a aplikoval § 257 CSP bez toho, aby žalovaná o možnosti použitia a aplikácie tohto zákonného ustanovenia pri rozhodovaní odvolacieho súdu o trovách konania, bola upozornená. Podľa názoru dovolacieho súdu bola realizácia postupu odvolacieho súdu podľa § 382 CSP potrebná o to viac, že odvolací súd menil rozsudok súdu prvej inštancie vo veci samej, žalobu žalobcu zamietol a v rozhodnutí konštatoval procesný neúspech žalobcu v konaní.

24. Podľa nálezu Ústavného súdu Slovenskej republiky vo veci I. ÚS 153/2018 „nie je možné, aby súd dospel k vnútornému presvedčeniu, že je potrebné aplikovať ustanovenie § 257, a strane, ktorá by inak trovy získala, to neoznámil a táto by sa to dozvedela až z rozhodnutia“. Taktiež podľa nálezu Ústavného súdu Slovenskej republiky vo veci I. ÚS 168/2018 „konanie o náhrade trov konania je konaním

kontradiktórnym, preto mal dať krajský súd priestor sťažovateľke na vyjadrenie k prípadnej aplikácii § 257 CSP; toto ustanovenie má slúžiť na odstránenie neprimeranej tvrdosti, inými slovami, na dosiahnutie spravodlivosti pre účastníkov konania. Pokiaľ je aplikované bez toho, že by relevantné dôvody na taký postup boli posudzované, ide o postup svojvoľný, a teda zasahujúci do základného práva na spravodlivé konanie podľa čl. 46 ods. 1 Ústavy Slovenskej republiky a práva podľa čl. 6 ods. 1 Dohovoru o ochrane ľudských práv a základných slobôd.“; a podľa nálezu vo veci II. ÚS 225/2020 taktiež „pred tým, než všeobecný súd dospeje k záveru o potrebe aplikácie ustanovenia § 257 CSP, je potrebné ustáliť otázku procesného úspechu sporových strán, keďže účelom tohto ustanovenia je odstránenie neprimeranej tvrdosti voči strane sporu, ktorá nemala v konaní úspech, v záujme dosiahnutia spravodlivosti“.

25. Dovolací súd konštatuje, že odvolací súd bol povinný postupovať v súlade s uvedenou judikatúrou, ktorá je jednotná v tom, že aplikácia postupu odvolacieho súdu podľa § 382 CSP zahŕňa aj upozornenie strany sporu na možnosť použitia ustanovenia § 257 CSP (procesnej normy) pri rozhodovaní odvolacieho súdu o náhrade trov konania.

26. Postupom súdu teda došlo aj k naplneniu dôvodnosti dovolacieho dôvodu podľa § 420 písm. f) CSP, a teda k vade zmätočnosti v zmysle uvedeného ustanovenia, ktorá zakladá porušenie práva žalovanej na spravodlivý súdny proces. Dovolací súd preto rozhodnutie odvolacieho súdu podľa § 449 ods. 1 CSP zrušil a vec vrátil odvolaciemu súdu podľa § 450 CSP na ďalšie konanie, v rámci ktorého sa v novom rozhodnutí vysporiada aj s dovolacími námietkami uvedenými dovolateľkou na č. l. 418 spisu, prípadne pristúpi k presnejšej, výstižnejšej špecifikácii výroku o náhrade trov konania. Vzhľadom na vyššie uvedené sa dovolací súd už ďalej nezaoberal skúmaním prípustnosti dovolania v zmysle § 421 ods. 1 písm. a) CSP, ktorým dovolateľka tiež odôvodňovala prípustnosť dovolania.

27. Pre úplnosť dovolací súd uvádza, že nemal kompetenciu sa zaoberať dovolacími argumentami uvedenými v bode 4 odôvodnenia tohto rozhodnutia pod písm. b), a to z dôvodu, že výrok I. napadnutého rozsudku nebol predmetom dovolacieho prieskumu, (dovolateľka napadla dovolaním iba výrok II. o náhrade trov konania).

28. V novom rozhodnutí odvolací súd rozhodne aj o trovách pôvodného a dovolacieho konania (§ 453 ods. 3 CSP).

29. Toto rozhodnutie prijal senát Najvyššieho súdu Slovenskej republiky pomerom hlasov 3 : 0.

Poučenie:

Proti tomuto uzneseniu nie je prípustný opravný prostriedok.